1893 — 1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
(201) 434-0237
(201) 434-0807
УНСоюзу: (201) 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНС: (212) BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 211. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 17-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1973 No. 211. VOL. LXXX.

Проф. д-р Пантелеймон Ковалів, видатний вчений і громадянин, помер в Ню Йорку

Ню Йорк. — В четвер, 15 листопада, тут помер на 75-му році життя св. п. проф. д-р Пантелеймон Ковалів, один з найвидатніших наших учених та громадських і церковних діячів, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка, колишній доцент Київського університету і Педагогічного Інституту, ректор Богословської Академії УАПЦеркви в Мюнхені, один з найвидатніших мовознавців, автор багатьох праць, постійний дописувач до „Свободи". Св. п. проф. д-р Пантелеймон Ковалів народився 1898-го року в Браїлові, Вінницької области. Після закінчення філологічного факультету та семінарнарських праць на катедрах українського і слов'янського мовознавства на Київському університеті, оборонив дисертацію на кандидата (доктора) філологічних наук і в 1939-му році став асистентом і згодом доцентом Київського університету. Опинившись на еміграції в Німеччині під кінець Другої світової війни, вже в 1944-му році став професором Українського Вільного Університету, опісля професором і ректором Богословської Академії УПЦеркви в Мюнхені. Був дійсним членом НТШ і від 1949 року заступником директора Філологічної Секції та директором її мовознавчої комісії. Від 1957-го року був головою Вашингтонського Осередку НТШ. Залишив великий науковий доробок, в цьому такі праці, як: „Історія форм української мови" (1931), „Нариси з історії української мови" (1941), „Історія української мови" (1949), „Наголос в українській

Св. п. проф. д-р П. Ковалів

літературній мові" (1952), „Основи формування української мови в порівнянні з іншими східньо-слов'янськими мовами" (1958) та багато інших, усіх понад 400 праць. Залишилася також готова до друку його 700-сторінкова праця „Українська фраза (синтакса)".

Панахиди будуть відправлені в похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку в суботу і неділю 17 і 18-го листопада о год. 4-ій по полудні, похорон в понеділок, 19-го листопада, о год. 9-ій ранку з церкви св. Андрія при 90-34 139-ій вулиці на український православний цвинтар у Бавнд Бруку.

Осиротив дружину Віру, сина Бориса та ближчу і дальшу родину, як і багатьох співпрацівників та приятелів.

В Ню Йорку відбулася Річна Конференція ОЖ ОЧСУ

Ню Йорк (А.Д.). — Третя з черги Річна Конференція Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України відбулася тут в готелі „Комодор" минулої суботи і неділі, 10-11 листопада ц.р. Делеґатки ОЖ в числі коло 50 осіб відкрили свою конференцію молитвою „Отче наш". Звітувала за працю Організації голова Головної Управи мґр Уляна Целевич. Звіт голови доповнили референтки. Голови Відділів також склали свої звіти. Після звітів вив'язався обмін думок. Найбільше говорилося про нашу молодь, якій в основному і була присвячена ця конференція.

Гостя з Франції, відома журналістка Софія Наумович прочитала „Слово про жінку". Редактор журналу "ABN Correspondence" п-і Слава Стецько інформувала присутніх про майбутній з'їзд АБН. Після годинної перерви відбувся молодечий панель, на якому з доповіддю на тему „Скарби української культури — засіб пропаганди і оборони українського народу у вільному світі" прочитав артист-маляр Ждан Ласовський. Другу доповідь: „Україна в очах американської студентки-туристки і наша молодь тут", за відсутністю прелеґентки, студентки Лесі Окрух, прочитала письменниця М. Ласовська. Модератором дискусії була студентка Лариса Лозинська.

Під час третьої частини наради про Світовий З'їзд ОВФ, Другий СКВУ і Світову Сесію СФУЖО звітували: С. Стецько, У. Целевич, Д. Степаняк, п-і Карпишина, Голяш, Легета та ін. На другий день на нараді виступив з доповіддю на тему „Світ в миротворному тумані" проф. Іван Вовчук. Після доповіді була дискусія і доповідач відповідав на питання.

Плян праці ОЖ ОЧСУ на 1974 р. оголосила голова ГУ п-і У. Целевич. Плян обговорено і схвалено. Вислухано звіти референток фінансової, суспільної опіки та ін.

Під час конференції проведено збірку підписів під петицією до американського амбасадора в ОН в справі захисту родин репресованих в Україні. Конференція закінчилася відспіванням національного гимну.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ЗУСТРІЧ У ДЕТРОЙТІ

Організації Державного Відродження України, Українського Золотого Хреста та Українського Академічного Товариства „Зарево" в Детройті, влаштовують товариську зустріч з ред. Олегом Штулем-Ждановичем. Імпреза, яка включає три доповіді — д-ра Дениса Квітковського про „Світла і тіні II СКВУ", ред. Михайла Бажанського про „Українське Слово" і ред. Олега Штуля-Ждановича „Ідеї і люди" — відбудеться в суботу, 24-го листопада 1973 р. о год. 6-ій вечора в залі української православної катедри св. Покрови при 21931 Евергрін Роуд, Заудфілд, Міч. Після доповідей відбудеться прийняття, що його підготовляють Пані з УЗХ.

ДОПОВІДЬ ПРОФ. ІВАНА ВОВЧУКА

Український Народний Університет (УНУ), що діє при Організаціях Українського Визвольного Фронту, організує в суботу, 24-го листопада ц. р. доповідь проф. Івана Вовчука, що говоритиме на тему: „Україна в світовому укладі і ми". Доповідь відбудеться у власному приміщенні ОУВФ при 315 схід 10-та вулиця в Ню Йорку о год. 5-ій вечором. Організатори запрошують українське громадянство Ню Йорку і околиці до участи.

ТРЕТЯ ЗАЛОГА „СКАЙЛЕБУ" ЗАПУЩЕНА В КОСМОС

Кейп Каневерал, Флорида. — Третя залога велетенської космічної лябораторії „Скайлеб" була запущена в космос у п'ятницю, 16-го листопада, о 9:01 год. ранку. Астронавти Джералд П. Карр, Вілліям Р. Повґ і Едвард Гібсон мають перебути на „Скайлебі" 60 або навіть 84 дні. Таким чином, вони можуть побити дотеперішній рекорд безперервного перебування людини в космосі, встановлений другою залогою „Скайлебу", яка на цій космічній лябораторії перебувала 59 з половиною дня.

Полет третьої залоги був відкладений два рази через труднощі з ракетою „Сатурн 1Б", за допомогою якої астронавти летять до „Скайлебу". Первісно третя залога мала бути запущена в космос у суботу, 10-го листопада, але в „хвості" ракети появилися малі тріщини, спричинені приявністю соли в повітрі. Ці тріщини могли б під час полету спричинити розколення ракети на малі куски. Внаслідок цієї проблеми, полет третьої залоги був відкладений до четверга, 15-го листопада. Але поява нових тріщин у „хвості" ракети змусила космічних інженерів відкласти полет до п'ятниці, 16-го листопада. Тепер третя залога вже летить до „Скайлебу".

Під час свого перебування на цій велетенській космічній лябораторії, яка була запущена в орбіту Землі 14-го травня ц. р., астронавти третьої залоги мають перевести ряд важливих експериментів. Наприклад, за допомогою сильних телескопів мають обсервувати та фотографувати блискучу комету Когутека. Також мають зробити тисячі знімок із поверхні Сонця та Землі, досліджувати вплив безваговости на людський організм, а також вплив безваговости на фізіологічні функції великого числа молів, що їх везуть із собою на „Скайлеб".

Президент Ніксон може погодиться на інтерв'ю з трьома телевізійними коментаторами

Вашингтон. — Республіканський конгресмен із Пенсильвенії, Едвард Бістер, повідомив пресу, що президент Ніксон може погодиться на інтерв'ю з трьома коментаторами телевізійних сіток, а саме з Волтером Кронкайтом — „Сі-Бі-Ес", Джоном Ченселором — „Ен-Бі-Сі" та Говардом К. Смитом — „Ей-Бі-Сі". Конгресмен Бістер сказав, що в середу, 14 листопада, під час зустрічі групи республіканських законодавців із Президентом, він заявив, що таке інтерв'ю може бути одним способом, за допомогою якого можна буде представити для американської публіки становище Білого Дому щодо цілої справи Вотерґейту, а також виконати обіцянку Президента та розкрити всі інформації про цю справу.

Палата проголосувала підвишку пенсій соціяльного забезпечення

Вашингтон. — У четвер, 15-го листопада, Палата Репрезентантів проголосувала 11 відсоткову підвишку в пенсіях соціяльного забезпечення. Законопроєкт, який охоплює пенсії 29-ох мільйонів американських громадян, ввійде в життя в наступному році. У квітні 1974-го року пенсії соціяльного забезпечення будуть підвищенні на 7 відсотків, а в липні ще на 4 відсотки. У Палаті 391 конгресмен голосував за цим законопроєктом, а 20 голосували проти. Тепер законопроєкт піде до Сенату, де Фінансова комісія в середу, 14-го листопада, проголосувала подібну підвишку. Таким чином, існують всі вигляди, що Сенат також схвалить цей законопроєкт. Але ще не відомо, чи президент Ніксон підпише його. Згідно з постановами цього законопроєкту, пересічна місячна пенсія для подружжя, яка тепер виносить 277 долярів, дійшла б до 296 долярів у квітні 1974-го року, а в липні до 310 долярів.

Іван Одежинський придбав сотню нових членів УНС, забезпечених на чверть мільйона

Джерзі Ситі. — Відомий від двох десятків років передовий організатор Українського Народного Союзу й колишній головний радний Іван Одежинський з Філядельфії від початку цього року належить до найкращих організаторів членів УНС. Здобувши в жовтні 30 нових членів, його здобутки в цім році піднеслися до 104 членів, що поставило його на перше місце між всіми союзовими організаторами, до яких зараховуються всі 462 секретарі Відділів УНС та чимало інших союзових діячів. Також сума чверть мільйона долярів, на яку Іван Одежинський забезпечив цих членів є, як на наші умови, дуже замітною, бо відомо, що наші земляки в своїй масі, поза нечисленними винятками, не виявляють помітного доцінювання для достатнього життєвого забезпечення, часто маючи забезпечення тільки в номінальній, тобто мінімальній сумі. Велике досягнення Івана Одежинського, в цім і в попередніх роках, коли його здобутки доходили до чверть тисячі членів із мільйоном забезпечення, є не лише у числі забезпечених в УНС членів, але також у щораз вищій сумі, на яку він їх забезпечує. Складаючи 30 нових заяв нових членів, придбаних впродовж жовтня, І. Одежинський запевняв, що заки ще цей рік закінчиться він подвоїть свої здобутки й досягне бодай пів мільйона забезпечення придбаних у цім році членів Українського Народного Союзу. Беручи до уваги, що наші громадяни, зокрема у Філядельфії, радо користають із великого двадцятирічного досвіду передового знавця життєвого забезпечення, Івана Одежинського, його запевнення має реальну підставу.

Іван Одежинський

Почався обмін военнополоненими між Єгиптом та Ізраїлем

Тель Авів/Каїро. — Узгіднення техніки практичного застосування умов перемир'я між Єгиптом та Ізраїлем вможливило започаткувати обмін воєнними полоненими між цими двома воюючими державами. Обмін полоненими почався 15 листопада і триватиме приблизно тиждень часу. Протягом першого дня обміну переведено звільнення ранених і хворих полонених. Одночасно збройні частини ОН, які мають за завдання наглядати за збереження перемир'я, перебрали на себе нагляд за контрольними пунктами здовж шляху Каїро-Суез, на якому буде відбуватися постачання міста Суез та єгипетської Третьої армії. Ізраїльтяни мають право контролювати постачання, щоб не допустити до пересилки зброї та військового виряду. Постачання почалося того ж дня, коли започатковано обмін полоненими. Ізраїльські війська зняли на шляху контрольні бар'єри 15 листопада, дозволяючи на проїзд єгипетським транспортним машинам до Суезу. Досі однак, обидві сторони не устійнили демаркаційної лінії, бо не можуть розв'язати питання про те, де находилася фронтова лінія на день 22 жовтня, коли Об'єднані Нації доручили обом сторонам зупинити воєнні дії. В цій справі продовжуються переговори.

На сирійсько-ізраїльському фронті продовжуються сутички

Тель Авів/Дамаск — В той час, коли єгиптянам вдалося знайти спільну мову з ізраїльтянами та підписати перемир'я і започаткувати обмін военнополоненими, на сирійсько - ізраїльському фронті продовжуються збройні сутички, зокрема артилерійська перестрілка. Нічого не допомагає тут присутність військових частин ОН, які мають наглядати за збереженням перемир'я. З боку ізраїльського уряду виявлено кількаразово бажання підписати перемир'я та перевести обмін военнополоненими, але сирійський уряд не погоджується на ці пропозиції. Останньо з боку Сирії видвигнено ряд передумов щодо такого перемир'я. Сирійці вимагають, щоб на окупованій ізраїльтянами арабській території відбулися належні похорони поляглих сирійських вояків; щоб ізраїльські власті дозволили сирійцям, які втекли з окупованої території, туди повернутися; щоб Ізраїль признав палестинським партизанам статус воюючої сторони, забезпечуючи і для них право на обмін полоненими. Як інформують, ізраїльський уряд готовий погодитися на сирійські вимоги, за винятком надання статусу воюючої сторони палестинським партизанам. В Сирії панують важкі господарські умови у зв'язку з браком пального. Як відомо, в часі війни ізраїльське летунство поруйнувало сирійські рафінерії і ряд заводів.

Полк. Кваддафі критикує політику єгипетського президента

Бейрут, Ливан. — Тут наспіли повідомлення про те, що полк. Муаммар ель-Кваддафі, який очолює лівійський уряд, надіслав єгипетському президентові Анварові ель-Садатові гостро критичного листа, обвинувачуючи єгипетського президента майже у зраді „арабізму". Полк. Кваддафі критично висловлюється про започаткування нової війни проти Ізраїля і про форму її закінчення, а в першій мірі про підписане перемир'я, заявляючи, що Садат не консультувався ані з ним, ні з іншими арабськими лідерами. Лівійський лідер вимагає продовжування війни проти Ізраїля, не зважаючи на втрати. Підписання перемир'я з Ізраїлем полк. Кваддафі оцінює як визнання де факто Ізраїля та погодження на прямі переговори з ізраїльським урядом. Особливо критично оцінив Кваддафі посередню зустріч єгипетського та ізраїльського генералів та їхні переговори.

СССР і Югославія висловилися за створення палестинської держави

Москва. — Уряди СССР та Югославії офіційно висловилися в дусі політичних аспірацій палестинських арабів, заявляючися за пляном створення незалежної палестинської держави як передумови повного замирення на Близькому Сході. З такою декларацією виступили обидва уряди у заключному комунікаті про закінчення в Києві чотириденних переговорів між генеральним секретарем КПСС Л. Брежнєвим та президентом Югославії Й. Б. Тітом. В комунікаті немає, однак, нічого сказано, чи і які заходи в цьому напрямку уряди СССР та Югославії плянують поробити, а обидві сторони обмежилися тільки до підтвердження своєї „готовости продовжувати посилені заходи ради збереження миру на Близькому Сході, ґарантуючи безпеку для всіх держав і народів району".

За непідтвердженими інформаціями в розмовах в Києві мав взяти участь також лідер палестинських арабів Ясір Арафат, але він туди не приїхав, бо між окремими палестинськими групами поновно почалися суперечки щодо представництва. Сподіваються, однак, що Аарафат таки небавом прибуде до СССР і матиме розмови в Москві з совєтськими лідерами.

В комунікаті з приводу зустрічі Тіта з Брежнєвим обидва лідери заторкнули також питання совєтсько-югославської господарської співпраці та зайняли позитивне становище до питання скликання конференції на вершинах в справі европейської безпеки. Обидва лідери вважали крім того за доцільне в комунікаті осудити південнов'єтнамський уряд за те, що, мовляв, південнов'єтнамські війська продовжують порушувати умови перемиря. До комунікату доданий заклик до всіх заінтересованих сторін у В'єтнамі, щоб вони „строго придержувалися умов перемир'я".

„ХЛІБОДАРИ"

Під таким заголовком появився на фільмовому ринку Одесси „телефільм", що його міністерство пропаганди УССР наказало якнайширше використати. Фільм, автором якого є якийсь І. Криховатський, розказує „телеаматорам" про ентузіязм українського селянина, який працює навіть ніччю, аби тільки чимнебудь спричинитись до „виконання зобов'язань" перед державою і прославити „рідну партію", що зуміла здати державі один мільярд пудів збіжжя.

Гості з Арґентини про Другий СКВУ та власну громаду

Гості з Арґентини під час відвідин у „Свободі". Сидять (зліва) інж. Юрій Іваник та інж. Олександер Хам з ред. М. Сосновським. У дверях входить молодий співробітник редакції Ігор Длябога

Джерзі Ситі. — У поворотній дорозі з Другого Світового Конґресу Вільних Українців в Торонті до Арґентини двох членів арґентинської делеґації на Конґрес, інж. Юрій Іваник та інж. Олександер Хам, відвідали Ню Йорк та Джерзі Ситі і при цій нагоді побували в Українському Народному Союзі та в редакції „Свободи". В часі зустрічі з редакторами арґентинські гості поділилися своїми враженнями з Другого СКВУ, а також розповіли про життя української громади в Буенос Айресі та в інших районах Арґентини, зокрема в провінціях Міссіонес та Чако. Висловлюючися позитивно про Конґрес, як про видатне досягнення української діяспори, обидва відвідувачі виявили стурбованість, що Конґрес не розв'язав задовільно питання своїх найвищих керівних органів. За словами інж. Іваника, ідучи на Конґрес, вони очікували, що на найближчу каденцію до керівництва увійдуть молодші люди, які „реальніше вмітимуть оцінити потреби української громади". На думку інж. О. Хама, українські поселення мають таке велике число професійних сил, що не потрібно в нашому громадському житті обмежуватися до аматорських методів праці. Наш провід повинен мати професійний характер, повинен вміти вести українську політику на базі студій і досвіду. Ідеться, говорив він, про стосування „зрілої політики", а не „політиканства" у громадському житті.

Коли йдеться про українську громаду в Арґентині, то останнім часом там громадське організоване життя нормалізується. Після останнього 9-го конґресу Української Центральної Репрезентації наладналася краща співпраця між організаціями, хоч, очевидно, є ще багато до побажання. Особливо акутним є питання зв'язку з далекоположеними громадами, як, наприклад, в провінціях Міссіонес і Чако, де українці живуть більшими поселеннями і де вже на громадську арену вийшло третє покоління, народжене в Арґентині. Арґентинські гості поінформували про чималі досягнення українців в загальногромадському арґентинському житті. В Арґентині маємо цілий ряд посадників міст українського походження, людей на високих державних позиціях, в судівництві. В Провінції Буенос Айрес є сенатор українського роду Петро Гнатюк. На жаль, не відомо точно, скільки українців проживає в Арґентині, а організаційною структурою охоплене незначне число. 8 грудня в Буенос Айре українська громада відзначатиме 40-річчя Т-ва „Відродження". З цієї нагоди буде мистецька імпреза в репрезентативній залі театру „Колон". В імпрезі участь візьме хор і танцювальна група з Садбур, Онтаріо.

Інж. Юрій Іваник та інж. Олександер Хам активні в українському громадському житті. Ю. Іваник є референтом молоді в Українській Центральній Репрезентації, а раніше був головою Української Студентської Громади та Т-ва Українсько - Арґентинських Високошкільників. О. Хам — народженець Арґентини, куди його батьки прибули в 30-х роках, є активний в рядах Т-ва „Відродження" і є заступником голови Т-ва Українсько - Арґентинських Високошкільників, товариства, яке об'єднує у своїх рядах українців — абсольвентів університетів.

ГРЕЦІЯ РАЦІОНАЛІЗУЄ ПАЛЬНЕ

Атени. — Грецький уряд запроваджує цілий ряд охоронних засобів, щоб оминути катастрофи, яка може наступити у зв'язку з міжнародною кризою в доставі пального. Уряд наказав обмежити продаж бензини для приватних авт і скоротити вживання електроенергії.

Появилася друком і є в продажу книжка сенатора П. Юзика „За ліпшу Канаду"

Торонто. — Тут у виданні Канадської Канцелярії Українського Народного Союзу появилася друком та поступила в продаж чергова англомовна книжка сенатора Павла Юзика, заступника головного предсідника УНС на Канаду, під заголовком: „За ліпшу Канаду". Книжка появилася у десятиріччя сенаторства проф. П. Юзика та є збіркою його виступів у Сенаті Канади, як і на різних конференціях, зустрічах і прийняттях, поділених тематично на три головні частини: 1. Канадська ідентичність і культурні права, 2. Взаємини (Канади) із Совєтським Союзом та Україною, і 3. Якість життя. Текст книжки попереджений передмовою автора про „Появу багатокультурности в Канаді". Закінчується ця 352-сторінкова книжка короткими біографічними даними про автора. В продажу книжка коштує 3.00 дол. і її можна набути в книгарні „Свободи".

Сенатор Павло Юзик

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Радянський родовід"

У зв'язку з нещодавньо опублікованою у совєтській пресі вимушеною „заявою" Івана Дзюби, в якій він нібито заявляє про своє „глибоко помилкове розуміння ряду національних проблем, інтернаціональної природи нашого соціялістичного суспільства" і що, мовляв, того роду „помилкове" насвітлювання національної політики компартії та совєтського уряду збігається з „принциповими положеннями" ідеології „українського буржуазного націоналізму", увагу привертає довга промова політрука від ідеології на Україні, кандидата в члени Політбюро та секретаря ЦК Компартії України В. Ю. Маланчук, а також стаття в газеті „Молодь України" „кавалера ордена Леніна" А. Таценка „Радянський родовід". Промова Маланчука і Таценка вказують на те, що не помилявся Іван Дзюба, коли писав свій „Інтернаціоналізм чи русифікація?", поставивши знак рівняння між політикою русифікації і т. зв. засадою інтернаціоналізації життя в СССР.

В. Маланчук говорив на зборах партійної організації Київського відділу Спілки письменників України 22 жовтня, підкреслюючи, що завданням українських письменників є „виховання у радянських людей почуття братерської єдности, усвідомлення спільности корінних інтересів і цілей, прагнення внести максимальний вклад у безперервне зростання соціялістичної Батьківщини". Коли ж йдеться про „соціялістичну культуру Радянської України", то вона, як „невід'ємна складова частина загальносоюзної культури", має розвиватися „у тісному зв'язку і спілкуванні з культурами всіх націй і народностей, що заселюють нашу Вітчизну, і насамперед в єднанні з культурою великого російського народу".

Знову ж „кавалер ордена Леніна" Таценко на ввесь голос заявляє, що його „національний родовід" — „радянський родовід", який „бере початок від Революції". Він декларує перед усім світом, що „моя Батьківщина — Радянський Союз — Батьківщина миру і правди". Очевидно, столиця цієї „батьківщини" чи „вітчизни" — Москва, у якій вершаться судьби всіх народів СССР.

Так на практиці виглядає у московському виданні „інтернаціоналізм", маску з якого зірвав був Іван Дзюба. „Інтернаціоналізація" всього життя в СССР це закріплення оцього „радянського родоводу", з допомогою якого всі нації і народности мають забути, „чиї вони сини, яких батьків, ким, за що закуті".

Мету досягнено

У суспільному, як і особистому житті дає чи не найбільше вдоволення та є найбільшою заохотою свідомість виконаного обов'язку та досягнення мети, без уваги на те, яка ця мета велика чи мала. Досягнення мети — це перемога, а одною з дефініцій поняття подається як суму приємних почувань, що випливають з перемоги.

У конкретному випадку, про який мова, мета не була занадто велика, але нагла: негайно потрібних нашому Українському Конґресовому Комітеті Америки п'ятдесят тисяч долярів на продовжування акції для оборони людських прав в Україні та на видатки, зв'язані з Другим Світовим Конґресом Вільних Українців. Мавши ці наглі потреби, Екзекутива УККА в половині вересня проголосила спеціяльну кампанію для збірки цих фондів і на останніх нарадах Президії Екзекутиви УККА минулого тижня її скарбник мґр Уляна Дячук поінформувала, що 50-тисячну мету не тільки досягнено, але й ще на майже чотири тисячі перевищено.

Це не перший і — маймо надію — далеко не останній раз, що наша громада досягає свою кожночасну мету. Ще в свіжій пам'яті є „рахунок вниз" збірки фондів на українські студії в Гарварді та ряд інших подібних акцій. З цього можна зробити один головний висновок: якщо є добра ціль і робота — громада напевно не відмовиться від пожертв. І це повинні мати на увазі ті, хто плянує і керує нашим громадським життям в багатьох його ділянках. На Другому Світовому Конґресі Вільних Українців у Торонті часто в звітах і дебатах можна було почути твердження, що власне недостача фондів не давала можливостей на проведення одної чи другої акції, на виконання такого чи іншого завдання. І це правда. Але правдою є також, що громада не завжди знала і не завжди була належно інформована про ці потреби. Другий СКВУ в своїх резолюціях доручив новообраному Секретаріятові, між рядом інших, два дуже конкретні завдання, виконання яких є найбільш на потребу: влаштування Бюра Оборони Прав Людини та створення центрального Інформаційного Бюра із подвійним завданням: інформувати світ про Україну та українські змагання й інформувати Україну про українське життя у вільному світі, що можна б робити головно за посередництвом радіомовлень.

Громада тепер очікуватиме від Секретаріяту конкретних заходів і починів у цих справах. Досвід навіть останньої збіркової акції УККА вчить, що як буде мета і робота — фонди знайдуться. Треба сподіватись, що і в тих завданнях Секретаріяту СКВУ можна буде у свій час повторити заголовок цього коментаря: мету досягнено!

Тільки 32 відсотки запитаних позитивно оцінюють діяльність Президента

Ню Йорк. — Опитування переведене агентством Гарріса в кінці жовтня ц. р. виявило, що із понад 1,000 запитаних американців тільки 32 відсотки позитивно оцінили діяльність президента Ніксона. Натомість 64 відсотки заявили, що він незадовільно виконує свої обов'язки, а 4 відсотки сказали, що не певні щодо своєї опінії в цій справі. Це вже третій місяць підряд, що опитування Гарріса виявило, що популярність президента Ніксона є на такому низькому рівні. У лютому ц.р. 60% запитаних позитивно оцінили діяльність Ніксона. Це було зразу після встановлення перемир'я в Південному В'єтнамі. Але почавши з весни, коли Вотерґейтська афера почала набувати щораз більшого розголосу, п о п у лярність президента Ніксона почала занепадати. Хоч багато із тих, що були запитані агентством Гарріса минулого жовтня хвалили президента Ніксона за його рішучість під час теперішнього конфлікту на Близькому Сході, то всеодно тільки 32 відсотки хвалили його за виконання обов'язків взагальному.

Я. Гайвас

ДИСКУСІЙНЕ І НЕДИСКУСІЙНЕ

Гарячі дискусії про Другий світовий Конґрес Вільних Українців не вгавають. Це й не диво, бо Конґрес був таким явищем, що ще довго говоритимуть про нього — свої і чужі, друзі й недруги. Залежно від поглядів, а навіть політичної, групової приналежности дискутантів їх позиції і оцінки є різні. Що для одного ясне, правильне і недискусійне, для другого якраз було недоліком, або принаймні підлягає сумнівам і дискусії. Все ж таки є цілий ряд подій і поглядів, з яких складався Другий Конґрес, що недискусійні.

У першу чергу всі погоджуються в тому, що Другий Конґрес своїм людським складом, своїми делеґатами й учасниками, їхньою поставою та думками перевершив усілякі сподівання й передбачування. Він став черговим тріюмфом української людини у вільному світі. Поза всякими дискусіями є факт, що наша громадськість дописала. Та це тільки один бік справи. Другий — це провідні чинники Конґресу, та ті, що мали відношення до нього. З рукою на серці треба сказати, що наша громада заслуговує у великій мірі на кращий провід. На Конґресі було видно, як на долоні, що й де не домагає, де не дописали керівні чинники, що занедбано, або полагоджено не так, як треба, та що вимагає дискусії, доповнень, змін.

Незадовго перед самим Конґресом, отже з величезним припізненням, відбулася в нашій пресі публічна дискусія про різні проблеми, зв'язані з ним, а теж і про його програму, яку запропонували відповідні чинники СКВУ. Були різні голоси і застереження, одначе тепер уже не пора про це дискутувати. Той, хто мав застереження, в першу чергу до програми, здебільшого з тими застереженнями і залишився. Зате що іншого є недискусійне: програма слідуючого Конґресу мусить бути інша. Вона мусить бути інакше приготована. Головними акторами тієї могутньої драми, якою є Конґрес, мусять бути всі терени нашого поселення, їхні діячі, їхні керівники. Нарешті ми всі мусимо пізнати до основ їхні думки й оцінки, довідатись, що в них діється. Конґрес мусітиме показати мозаїку нашої діяспори, нашого суспільства у світі. Він мусить нам дати плястичну картину, чим ми у світі є та на що ми спроможні.

Іншою дуже дискутованою справою було і є т. зв. політикум, цілий комплекс політичних проблем і персонажів нашого життя. Дискусійним було й залишиться наскільки Конґреси і взагалі СКВУ можуть бути плятформою наших політичних маневрів. Але для нас усіх було і залишиться недискусійним, що він має служити визвольній справі українського народу, що він має бути могутньою ланкою в процесі боротьби проти імперіялізму, проти поневолення народу народом, та активним співтворцем нової дійсности у світі. Розкинені по цілому світі, збагачені величезним життьовим досвідом з життя під комунізмом і російським імперіялізмом, ми можемо багато більше зробити, як зробили дотепер. І це для нас усіх недискусійне, як недискусійною є життьова потреба, конечність важкої праці, тривалих плянових зусиль для перетворення, перетоплення українських громад, у нового типу суспільство, духово - к у л ьтурну спільноту, українську діяспору. А це значить, що ми мусимо бути з'єднані не лише спільними ідеями й прагненнями, але с п і л ьними функціями, спільними акціями, різнородними зусиллями на різних теренах, які взаємно мають себе доповняти й зміцнювати. Без цього ми ніколи не станемо силою! І наші найшляхетніші бажання залишаться тільки бажаннями без глибшого впливу на наше життя, на життя цілого українського народу, на розвиток подій у світі.

Нажаль, надалі залишається недискусійним, що наша фраза „лицем до молоді" подумана радше для людського ока і для милозвучности деклямація, а може навіть самообман. Треба було на Конґресі подивитися на президіяльні столи, на конґресові комісії, послухати голосів делеґатів, зважити їхні вимоги, а тоді кожному мусіло стати ясно: ми молоді дороги не даємо!

Так само поза всякою дискусією є ідейність, безприкладна працьовитість, відданість українського жіноцтва і їх ще далі замала участь в керівних органах нашого життя. В своїй праці та між собою вони на висоті, але їм ще далі „не стає духу" сказати: посуньтеся хлопці, нам бо належиться більше місця!

З різних боків і від різних людей чуються застереження до резолюцій і ухвал Конґресу. Так, це все дискусійне. Резолюції могли бути довші, або... коротші, могли бути інші, а могли... бути такими, якими вони є. Справа бо не в резолюціях і ухвалах, скільки їх ми вже у своєму житті винесли. Справа в намаганнях ті резолюції перевести в життя. Справа в конкретних, безперебійних, постійних зусиллях. Справа в праці. І це зовсім певно для нас усіх — і тих, що на Конґресі були, і для тих, що не були — недискусійне: від вибраних органів ми вимагаємо успішної праці. Їхня праця і їхні конкретні успіхи та здобутки, а не заяви, деклярації, резолюції будуть для нас усіх мірилом їхньої вартости.

Українська громада з великим довір'ям і великими симпатіями ставиться до СКВУ. Вона розуміє його потребу і його вимоги. Досвід навіть останніх років показує, що наша громада готова дати величезні, як на наші умови, матеріяльні засоби, але очікує одного: праці і успіхів. І це для всіх недискусійне.

Омелян Пріцак

КНЯЖА ЕМАЛЬ

(Слово при відкритті виставки емалій К. Шонк-Русича в Ню Йорку)

Моя перша зустріч з емаллю мала місце 33 роки тому назад, а моя перша зустріч з маестром Шонк - Русичем відбулася заледве кілька місяців тому, коли, одної неділі, я цілком припадково, покидаючи оселю „Верховина", побачив, як він укладав виставку своїх емалій. Я поцікавився нею і відложив з моєю дружиною на яку годину свою подорож, щоб оглянути виставку та закупити один з творів маестра.

Але дозвольте мені повернутися до одного ясного, весняного дня 1940 року, коли мені, тільки що „визволеному" разом з цілою Західньою Україною молодому науковцеві, пощастило вперше побачити Золотоверхий Київ. Я переїхав туди, щоб скласти іспити, зв'язані з аспірантурою Академії Наук, в якій я скоро після того почав працювати під керуванням академіка Кримського.

Я прибув до Києва в суботу ніччю, маючи намір свою першу неділю в столиці України провести на відвідинах музеїв. Очевидно, в першу чергу я зайшов до Державного Історичного Музею. Там, майже на самому початку екскурсії, мене полонила золота княжа діядема, знайдена у Сахнівці, Черкаської области. Я пізнав її зразу, бо не раз бачив її на ілюстраціях у різних Історіях України, як, наприклад, художнього ремесла Київської Руси 11-го століття. Але ніяка ілюстрація не може передати розкоші оглядин оригінального твору, зокрема коли в рахубу входить емаль! Я зразу — і на все життя — попав під чар того мистецтва.

Згадана діядема складається з дев'яти золотих пластин, сім із яких мають форму кіотців, а дві форму трапецій. На центральному кіотці п е р е дгородчастою емаллю (про цей термін пізніше) білою, синьою, зеленою, червоною та жовтою, подано зображення людини з короною на голові і двох графонів. Вона безсумніву взята з леґенди про Олександра Македонського, як він підіймається на небо колісницею, яку тягнули два графони. Всі інші кіотці прикрашено однаковим емалевим кругом, в який вміщено хрестоподібну розетку, згори і знизу від неї іде рослинний орнамент, схожий на геральдичні лілеї. Усе це виконане з такою майстерністю, з такою тонкістю ліній та гармонією красок, що тяжко мені було відірвати очі від габльотки, в якій знаходився цей мистецький діядем.

Слово емаль, з англійського емàнель, походить від франконського слова „смелтан" — „сплавляти". Емаль — емалія, це тонкий шар легкого плавкого скла, білого або кольорового, закріплений на поверхні металевих або керамічних виробів, випалюванням до розплавлення. Емаль появилася вперше в Єгипті часів 11-ої династії біля 1000 до Христа, а опісля між Іраном і Кавказом в 6-му столітті. Вона досягла великого розвитку в мистецтві кельтів та римлян, а опісля спеціяльно у франків, від яких розповсюднилася її назва по Европі. Емалія теж займала визначне місце в мистецтві Китаю. Залежно від техніки населення, емаль буває виїмчаста або передгородчаста.

Виїмчаста емаль заповнює заглиблений малюнок, нанесений на метал різьбленням. Ця форма відома в Україні із археологічних пам'яток, починаючи з 3-5 століття, правдоподібно твори ґотичних ювелірів, очевидно тип римського провінційного мистецтва.

Передгородчаста емалія досягла високого рівня у Візантії 10-го до 12-го століття, а звідти ота техніка перейшла до Київської Руси 11-13 століття. Ця техніка полягала в тому, що на золотій чи іншій плитці робили рисунок при допомозі дротиків - перегородок, а місце між ними заповнювано властивою емалією у виді порошку, що при високій температурі в печі топився і пізніше застигав у блискучу шклисту масу, міцно зв'язану зі золотом чи іншим металом. П е редгородчастою емалією виповнена, як я згадав, княжа діядема із Сахнівки.

Київські мистці майстерно використовували емаль і в пізніших часах 14-18 століття. Згадати б тут майстра А. Серебрянського. О п і с ля якось це мистецтво призабулося на Україні.

Із живими мистцями емалії я зустрівся вперше вже у післявоєнні часи в Австрії, де не тільки у Відні, але в усіх провінційних центрах країни, емаль стала майже національним мистецтвом, як теж і в Европі.

Треба бути вдячним долі, що знайшовся посеред нас мистець, що в'яже себе духово і фахово із творчістю княжої доби, достосовуючи оце минуле досягнення до модерних досягнень. Притаманним майстрові Шонкові-Русичеві відчуття краски та її гармонії робить отой жанр надзвичайно привабливим і запевняє йому будучність. Я щасливий, що мені припала честь відкрити власне виставку майстра сучасної емалії в українському Ню Йорку.

Д-р О. М. Рижій

ДЕЩО ПРО МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ В ГАРВАРДІ

В суботу 27-го жовтня ц. р. Гарвардський Медичний Факультет відзначив 25-ліття професури д-ра Ф. Д. Мура, професора та шефа хірургії в Гарвардському Пітер Бент Бріґгем шпиталі в Бостоні, як також 60-ліття існування цього шпиталю. Пітер Бент Бріґгем шпиталь є головним навчальним та дослідчим шпиталем медичного факультету Гарвард Університету.

В році 1897 пастор Віллім Окснард Мозлей з Нюберіпорт переслав до Гарварду пожертву в сумі дол. 50.000, які він призначив на уфундовання професорської катедри. Пастор Мозлей застеріг собі, щоб головна сума грошей була охоронена від розтрат і захована як безконечно повторюваний, леґально завірений фонд, та носила ім'я його сина - одинака, лікаря д-ра Віллімс О. Мозлея молодшого, що помер в трагічному випадку у Швайцарії.

Почавши від год. 8.15 ранку до 5.30 год. після полудня відбувалася наукова сесія з участю алюмнів Гарвардського Медичного Факультету та шпитального штабу, професорів споріднених медичних факультетів та професорів визначних медичних шкіл в ЗСА, розкинених від Каліфорнії до Південної Каролайни, що є алюмнами та в одному або іншому часі були активними членами Гарвардської Медичної Громади і Пітер Бент Бріґгем шпиталя.

За останніх 25 років під проводом д-ра Мура світова та північноамериканська хірургія збагатилася новим підходом до хірургічного лікування язви шлунка; започаткували та розвинули зрозуміння перед- та після-оперативного лікування хірургічних пацієнтів при допомозі викритого тут т. зв. електролітичного балансу пацієнта. Бріґгем шпиталь дав світові перші тривалі успіхи в перещеплюванні нирок; він випровадив у світ перші плястичні серцеві клапани для хірургії серця. Тутешні лікарі впровадили зрозуміння фізіології та лікування т. зв. легеневого шоку, який ще під час Другої світової війни та війни в Кореї був причиною смерти тисячів, здавалося б, тільки легко поранених вояків. Ці лікарі дали жінкам, що хворіють пістряком грудей, режим гормонального лікування та багато років щасливого життя в раніше т. зв. „безнадійних" стадіях цієї недуги.

Дослідники в Б р і ґ гем шпиталі встановили нові і складні, але для життя рятувальні методи лікування важкого ступеня попарення, що до цього часу були майже все смертельними, та видали двадцять п'ять ґенерацій швайцарських, шведських, американських, англійських, італійських, грецьких, турецьких та арабських хірургів, професорів хірургії та хірургів - дослідників, які причинились до розповсюднення цих метод лікування не тільки в ЗСА та Европі.

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ТАКИЙ МАНДРІВНИК

Він не зачисляєся до таких мандрівників, що пнуться по високих горах, плавають по далеких морях, відкривають нові континенти, в роді Колюмбуса чи щось подібне. Він був, можна б сказати, Колюмбусом у сенсі політичному: мандрував із партії до партії, відкриваючи все нові програми та ідеологічні концепції. Во тільки порахуйте, будь ласка: від соціялістів перейшов до гетьманців, від гетьманців до бандерівців, від бандерівців до багрянівців, від багрянівців до Селянської партії ч. 2, звідтам вернувся ще раз до багрянівців („гришківців"), а далі взяв прямий курс на український православний цвинтар і там уже залишився на віки-вічні. Як сказав один надгробний промовець: „Втомлена життьовою мандрівкою його душа і тлінний прах знайшли нарешті свою пристань".

У похоронах взяли участь представники всіх партій і політичних груп, до котрих покійний належав, і всі вони в один голос підкреслювали ті великі заслуги, які поклав небіжчик для добра тієї чи іншої організації. А один безпартійний земляк, що не знав покійного з боку його політичної активности, високо підніс та оцінив його заслуги як людини-громадянина: похвалив небіжчика за те, що він передбачливо й заздалегідь придбав собі землю на рідному цвинтарі в Бавнд Бруку і ще за життя свого поставив надгробник.

— А то бувають серед нас, — казав жалобний промовець, — такі негромадські типи, що живуть відлюдками, гроші мають, а землі собі не придбають, і потім громада мусить сушити собі голову, де і як такого відлюдка поховати.

В такому, приблизно тоні, сказав своє прощальне слово й о. парох, підкреслюючи, крім громадських заслуг покійного, ще його велике прив'язання до Христової Церкви, що він, покійний, глибоко шанував не тільки людські, але й Божі закони, любив Бога, любив свій нарід, любив ближніх (в цьому місці деякі пані з Сестрицтва та й одна вдова-попадя прослезилися). Все ж таки трохи дивним видається, що коли, вже на поминках, присутні ділилися споминами з ближчого знайомства з небіжчиком, то ніхто з учасників похорону якось ніяк не міг собі пригадати, до якої парафії він належав і до котрої церкви ходив...

Ікер

о. Ігор

УКРАЇНЦІ В ПАПУА НОВІЙ ҐВІНЕЇ

(4)

Раненько сповідаю, правлю Службу Божу. Монах, учителі, летуни, всі були присутні прийняли св. Причастя з моєї маленької ложечки. Перед відправою розповів я про наш обряд, спосіб приймання св. Причастя під двома видами. Кажуть, що перший раз були на східній Літургії.

По сніданні всі розійшлися, а я пішов оглядати місію. Місія на горбку, море недалеко в долині. Иду, в руках великий дрючок, голову покрив білою хустиною від гарячих променів сонця. Мені так весело, вдихаю свіже тропічне повітря, оглядаю квіти, стрічаюся з голенькими хлопцями - тубільцями. Кругом спів птахів, великі мотилі збирають мед з головок дивних квітів. Нарешті я в тіні високих кокосових дерев над берегом моря. Скидаю сорочку, закосичую нею встромлений в пісок дрючок і в сандалах лажу по тепленькій воді вздовж берега, шукаючи мушлів. І добре зробив, що мав сандали, бо побачив у воді ті сотворіння з колючками на хребті, що, як казали мені отці можуть спричинити людині біду на кілька годин. Змучився вже, чую, що сонце припікає не якбудь, і я по знаках, які поробив собі на піску, щоб натрапити знову на властиву дорогу, повертаю до місії. Подавали якраз обід.

У Ванімо був я, кілька днів. Тут вперше мав нагоду летіти одним з тих славних місійних літаків на 2-6 осіб. Признаюся, що я опісля жалував, що згодився на цю пригулянку, бо летіти в такому малому літаку, зданому на кожний подих вітру, це не іграшка. Летун та місіонер щось, так ніби сиділи вдома коло стола, а літак то пнеться вгору, то кидається в боки. Я позаду стискаю свою невідступну вервицю і чую, що моя душа завмирає. Хрещусь, коли якось осіли на траві, побіч церкви, на „летовищі". Нас обступили тубільці та хмара дітвори. Оглядаємо село, церкву, хату священика. І гайда назад додому.

Світські місіонери запросили мене на „барбекю". Дуже радо на це пристаю і дякую їм, що за старого не забули. Ми їдемо в кількох автах, дорога провадить лісом майже під саму границю Західнього Іріяну. Влаштовуємо табір на узбережжі, купаємося. Нас всіх 12. Молодь поділилася на пари, відділилися, жартують, а я збираю мушлі. Враз — що за диво — літаючі риби чи що?! Так! Рибки вигрівалися на каменях, а потім злітали, мов літаки, до води. Такого я ще не бачив ніколи.

Потім у священика в селі, над морем, в тіні кокосових дерев розпалили вогонь і смажили м'ясо, робили салату, запиваючи все те чаєм та кавою. Я мав щастя, що не надщербив своїх зубів, коли спробував був скуштувати кокосового „м'яса", що зараз під твердою шкаралупою горіха.

Пізно вночі повернулися ми додому, повні радости, життя, вдоволення. Так багато було вражень серед чудової тропічної природи і так приємно було в товаристві тих молодих людей, які, повні посвяти, добровільно покинули свої доми в Америці, Канаді, Новій Зеляндії, Австралії, щоб помагати місіонерам у їх важкій праці.

Перед від'їздом з Ванімо мав я нагоду взяти участь в похороні тубілки. Парох-священик повідомив мене, що мусять похоронити небіжчицю того самого дня, бо в тропічному кліматі тіло дуже швидко розкладається. По вечері, коли стемніло, священик, монах, сестри, всі в білих рясах, я лише в сорочці, їдемо автами знаною вже мені дорогою в сторону моря, а потім далі в село. Темно, лише зорі нам світять. Зустрічають нас дітвора і пси. Хати вкриті листям, на високих стовпцях, одна побіч одної, тубільці мов духи, в темряві прямують до хати покійної. В руках усіх квіти. Ми по драбині лíземо на ганок і входимо до хати. Посередині вогонь, дим отвором виплиєає надвір, гаряч, попід стінами на підлозі сидять люди, певно рідня, молоді, старші, мовчать. В куті домовина. Покійна завинена в якусь верету. Священик мовою тубільців править панахиду, тіло кропить свяченою водою. Прибивають віко до домовини, поверх віка з полотна кладуть в е л и к и й хрест. Померлу жінку можуть нести тільки жінки. Спускають трумну з хати по драбині на землю, і починається похід до недалекого кладовища. Попереду дітвора з псами; смолоскипи в руках мужчин, священик, сестри, я, жінки з тілом. Всі немов біжать, так скоро йдуть, мовби боялися, що покійна може стати з струмни. Я таки добре засапався. Трумну поставили спустили в яму, довкола стояли мужчини зі смолоскипами. Священик відмовив молитву, покропив свяченою водою гріб, і, поки жінки почали дерев'яними черпаками загортати домовину землею, всі присутні почали кидати на могилу квіти. Що за гарний звичай! Бачу далі кладуть на ті квіти якісь кості. „Що то?" — запитав я священика. — „А то кості покійних, що їх знайшли при копані гробу." Кладуть череп, кості рук, ніг... І незабаром все покрила добра мати-земля. Постала могила, а поверх неї малий білий хрест.

Повертаємось до а в т а. Дивлюся, що за чудо: дерева, кущі неначе горять. Пояснюють мені що це комахи, щось ніби наші святоіванські хрущі. Мільйони їх обсіли листя.

А Й Т Е П І

З Ванімо дістаюсь літаком до Айтепі, малого містечка над морем Бісмарка, яких 100 миль на південний схід. Це осідок Владики й досить поважної місії.

З летовища везуть мене прямо до катедри на похорон священика-піонера, о. Мартина. З'їхалися майже всі місіонери з дієцезії на поминальну Службу Божу. Проповідь, згадки про покійного, тужливий спів семинаристів-тубільців... Знайомлюсь надворі з священиками - австралійцями, вони знають про нашу Церкву і нашого Владику. Дістаю кімнату в монастирі.

(Закінчення буде)

Сенатор Ловелл П. Вайкер закликає бойкутувати Білий Дім

Вашингтон. — Відомий з Вотерґейтської афери сенатор Ловелл П. Вайкер з Конектікат закликав своїх колеґ сенаторів і конґресменів республіканців бойкотувати запрошення Білого Дому аж до часу, коли президент Ніксон погодиться прийняти Сенатську комісію, яка розглядає Вотерґейтську справу в повному її складі. Цю реакцію сенатора Вайкера викликала вістка з Білого Дому, що Президент має намір в серії розмов вияснити республіканським членам Конґресу (в числі 234 особи) свій погляд на справу Вотерґейту. Після зустрічі з республіканськими політиками, Білий Дім плянує запросити також багатьох демократичних конґресменів. Пресовий секретар Білого Дому Роналд Л. Зіґлер повідомив, що президент Ніксон „обмірковує" також можливість зустрічі з комісією, що розглядає справу Вотерґейту, але в цій справі не прийнято ще остаточної децизії. Ці арґументи і суґестії були невистарчальними для сенатора Вайкера, який, хоч сам республіканець, в часі розгляду афери Вотерґейту став по боці тих, що ведуть акцію проти президента Ніксона, намагаючись піддати Президента докладній перевірці для ствердження його приналежности до цієї афери.

Світовий Конґрес Антропологів в Чикаґо

(вн). — На протязі 10 днів кінця серпня і початку вересня ц.р., в Чикаґо відбував свої наради IX Міжнародний Конґрес Антропологічних та Етнологічних Наук. Конґрес відбувався в готелі Конрад Гілтон при співучасті кількох тисяч науковців та гостей. Відомі фахівці в ділянках соматологічної і культурознавчої антропології з'їхалися з різних частин світу, щоб здавати звіти про свої найновіші досліди та відбувати наукові наради.

Між тисячами представників цієї ділянки науки різних народів були також приявні українці з України та діяспори. Багато науковців, в тому і деякі українці, що не могли явитися на Конґресі, переслали свої праці, які разом із працями приявних на Конґресі, появляться друком наступного року у приблизно 75 до 85 томах.

З Чикаґо взяв активну участь у програмі Конґресу українець д-р Ярослав Петришин, антрополог, відомий дослідник країни Маїв. Він предклав працю, оперту на мітологічних студіях, що їх він піднявся під час своїх численних експедицій протягом довгих років до лякандонських тропічних пралісів східнього Чіяпасу, в південній частині Мехіко, недалеко ґватемальської границі.

Як відомо, лякандонці — це невеличкий нарід, що становить одну із численних майських груп. Вони замешкують джунґлі східнього Чіяпасу і західню частину ґватемалського Петену. Ці люди, відокремлені від світу, зберегли багато вартісних традицій своїх майських предків, які розвинули були найбільш знаменну цивілізацію на західній півкулі в передколюмбійську добу, зокрема між IV та X століттями після Христа.

Праця проф. Петришина розв'язує низку питань відносно: (1) приявности деяких подібних або таких самих божеських назв у різних частинах лякандонського космосу; (2) різних аспектів, в яких зустрічаємо лякандонських богів; (3) племінности лякандонських божеств і їх приналежности до різних патріклянів; (4) дуже важливої ролі, що її відіграють в лякандонській мітології деякі роди квітів та зв'язаного з тими квітами народження деяких богів. Причинок українського дослідника кидає вперше ясне світло на ті місця у літописних джерелах, в яких дуже невиразно натякається на вицезгадані мітичні явища у старинних маїв. Д-р Петришин наводить у своїй праці численні приклади, які виразно вказують на те, що лякандонські вірування відрізняються від інших сучасних майських вірувань в тому, що в них деякі дотепер загадкові вірування старинних маїв збереглися у своїй повній свіжості.

Проф. Петришин є першим у фаховій літературі, який описав богомовлення та приношення жертв богам у лякандонських печерах. У минулому, деякі автори -дослідники тільки скромно підкреслювали факт, що печерні богослужби належать до найбільших таємниць у ритуальному житті тубильців, як це зрештою було за старинних маїв. В них ні посторонні, ні жінки не беруть участи.

Завдяки вмілому підходові до тубильців, які дуже недовірливо відносяться до всіх посторонніх, наш український дослідник втішається повним довір'ям тих добродушних маїв, як, мабуть, ніхто із його попередників. Д-р Ярослав Петришин володіє двома з-поміж знаних поверх 20-ох майських розговірних мов: лякандонською („гаш т, аан" тобто „справжньою мовою") та юкатанською („маяґ т,аан") а також розуміє цептальську, хоча нею не розмовляє.

Із старо - цельтальської мови він переклав на еспанське — слова однієї ритуальної пісні („шкущлеґкаптантік"), що її співають в одному їхньому селищі — Тенегапа — в узгір'ях Чіяпасу під час одного із цих свят, що є відоме під назвою „каґманогельтік". Ця ориґінальна праця зустрілася з великим заінтересованням поміж колами науковців, що інтересуються цією ділянкою науки, чого доказом була жива дискусія і запити з їхнього боку

Проф. Петришин є автором численних статтей і розвідок англійською, німецькою, еспанською та очевидно українською мовами. Останньо його наукова розвідка появилася у ювілейному виданні Наукового Товариства ім. Шевченка Канади в 1972 р. на тему спеціяльних студій маїв. Черговий X Конґрес Антропологічних і Етналогічних Наук має відбутися за 5 літ в Індії.

Суддя Сіріка дозволив Президентові оприлюднити інформації, зв'язані з Вотерґейтом

Вашинґтон. — У середу, 14-го листопада, федеральний суддя Джон Сіріка заявив, що президент Ніксон, не чекаючи на дозвіл суду, вже тепер може оприлюднити інформації, зв'язані з Вотерґейтською аферою. Деякі коментатори твердять, що після заяви Сіріки президент Ніксон буде таки змушений „повністю розкрити всі інформації про Вотерґейт", бо не зможе більше покликатися на те, що цього не може робити без дозволу суду. Заступник пресового секретаря Білого Дому Джералд Воррен, відповідаючи на запити представників преси вже після заяви Сіріки, сказав, що президент Ніксон ще не вирішив в який спосіб і коли оприлюднить ці інформації, але що хоче цю справу розв'язати „правильним способом".

Заява судді Сіріки викликана повідомленням Білого Дому, що Президент до 20-го листопада передасть Сіріці не тільки ті магнетофонні записи та інші Вотерґейтські документи, яких Сіріка вимагав, але й цілий ряд таких, передачі яких суддя не вимагав. Білий Дім тоді також заявив, що змісти цих записів і документів будуть подані до загального відома, але тільки після того, як суддя Сіріка передасть важливі частини цих записів і документів великій федеральній лаві присяжних, яка розглядає кримінальні аспекти Вотерґейтської афери, та дасть дозвіл на оприлюднення цих записів.

Заявляючи, що Президент може вже тепер оприлюднити всі інформації, зв'язані з Вотерґейтом, суддя Сіріка також сказав, що не прийме тих записів і документів, яких не вимагав від Президента, бо не хоче, щоб його суд став складом матеріялів, яких лава присяжних не потребує для розгляду кримінальних аспектів Вотерґейтської афери. Сіріка особливо відмовився прийняти два магнетофонні записи, зроблені 16-го квітня 1973-го року. На тих стрічках є записані розмови президента Ніксона з його колишнім правним дорадником Джоном Діном. Президент заявив, що одна із цих розмов була змістом майже ідентичною до розмови ,яку він мав з Діном день раніше, тобто 15-го квітня. Як відомо, два тижні тому речник Білого Дому повідомив, що 2 магнетофонні записи, які Президент погодився передати судді Сіріці, „ніколи не існували" ,тобто, що дві розмови Президента зі своїми дорадниками Джоном Мічеллом і Джоном Діном ніколи не були записані на магнетофонну стрічку. Ця незаписана розмова з Джоном Діном відбулася 15-го квітня ц. р. Замість цієї незаписаної розмови з Діном, Президент хотів передати розмову з 16-го квітня, яка була записана, але суддя Сіріка відмовився її прийняти. Він сказав, що коли Президент хоче перети додаткові записи й документи, зв'язані з Вотерґейтською справою, то повинен їх дати великій лаві присяжних, або спеціяльному прокураторові, а не йому, тобто Сіріці.

УКРАЇНЦІ В АВСТРАЛІЇ ПРОБУЮТЬ ВСТАНОВИТИ КАТЕДРУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В СИДНЕЇ

Як повідомляє „Вільна Думка" ч. 36/1973 в Сиднеї відбулося перше засідання ініціятивної групи, яка розглядала можливість створити при одному з Сіднейських університетів катедру українознавства. Покликано до життя фундацію під назвою ,Фундація українських студій в Австралії". Присутні висловили думку, що треба правникам переглянути статути та відповідні документи Гарвардського Центру і наукової установи НТШ, зокрема ті параграфи, що відносяться до категорій студій з узглядненням українських національних інтересів у вільному світі.

ДЕЩО ПРО МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(Закінчення зі стор. 2-ої

але в цілому західньому світі. Кожного дня ці нові методи рятують життя тисячам, до цього часу невиліченимо хворим.

Тепер Гарвардський Медичний Факультет хірургії та Пітер Бинт Бріґгем шпиталь готовляться до пересціплювання печінки в маштабі, в якому хірурги перещеплювання печінки в машновіший дарунок в безупинному змаганні за життя та краще здоров'я.

Вечірня сесія святування відбулася в головній залі в Коплей Пляза готелі, в центрі Бостону. Професора медицини Паризького університету д-ра Дерлєна та біолога Лондонського університету д-ра Кальна найменовано почесними алюмнами алюмнами Г а р вардського Медичного Факультету та лікарського штабу Пітер Бент Бріґгем шпиталю.

Генрі Кабот Ладж вітав присутніх від Ради завідателів шпиталя. Від алюмнів українців (число на сьогодні — один) передано д-рові Мурові та бібліотеці Гарварду мистецьку книжку, яка з'ясовує творчість нашого українського мистця в ЗСА Архипенка, що її видав наш відомий лікар та мистецький знавець д-р В. Возняк в Огайо.

Тоді, коли наша турбота йде про українське наукове заступництво в Гарварді, не треба нам забувати про медичний факультет цього університету. Мусимо широко заохочувати наших молодих вчених та студентів готуватись доповнити та посилити репрезентацію української науки на медичному та других факультетах Гарвардського та інших університетів в ЗСА.

50-літній ювілей Відділу 293 УНС в Брукліні

Бруклин, Н.Й. (В.Д.). — В суботу, 10-го листопада ц. р. відбувся тут 50-річний ювілей Братства св. Миколая, Відділу 293 УНСоюзу, одного з найстарших ВідділівУНС в метрополітальній окрузі Ню Йорку. Бенкет з мистецькою програмою відбувся о 7-ій год. вечора в новій залі церкви св. Миколая в Південному Брукліні. Іван Хома, голова 293-го Відділу, відкрив бенкет короткою промовою, підкреслюючи значення цього ювілею для української громади при церкві св. Миколая та в Південному Брукліні. Він з черги попросив д-ра Осипа Оришкевича на майстра церемонії.

Д-р Оришкевич привітав гостей, що виповнили церковну залю, та попросив о. прелата Климентія Прийму до вступної молитви. Отець прелат Прийма, по молитві, привітав гостей та погратулював піонерам за велику працю, яку вони виконали для УНС та української громади Південного Бруклину.

Головним промовцем на ювілейному бенкеті був Иосип Лисогір, головний предсідник УНС, який з'ясував цілі та діяльність УНС. Він твердив, що хоч членство УНС доходить до 90 тисяч, багато українців ще не є в УНС чи інших українських запомогових організаціях в Америці, хоч вони повинні бути членами своїх організацій. Натомість, — говорив п. Лисогір, — сотки тисяч українців є членами численних американських запомогових організацій, хоч забезпеченеві грамоти в тих американських організаціях не є дешевшими, як в УНСоюзі. Він закликав до дальшої організаційної праці для УНС, який також сповняє велику ролю в українському культурному й національному житті.

Марія Душник, заступниця головного предсідника УНС та голова Контрольної комісії 293-го Відділу, виголосила коротку промову про проведену працю Відділу та закликала до збільшеної суспільної праці між жінками і дальшої організаційної праці, особливо між молоддю.

Ірина Ткачук, теперішня секретарка Відділу-ювілята, відчитала коротко про початки існування Відділу, подаючи імена тих піонерів, що будували Відділ.

Довшу історію заснування та діяльности Відділу відчитав д-р Володимир Душник, на основі матеріялу, пересланого Марією Демидчук-Чучман, яка живе тепер в Торонті, Канада. П-і Демидчук була секретаркою цього Відділу УНС 30 років, була головною радною УНС, а тепер є почесним членом Головного Уряду УНС.

Від свого заснування в 1922 р. Відділ 293 не тільки пробив велику працю для УНС, але визначився також на полі української культури та національного життя. Цей Відділ роками влаштовував театральні вистави, організував концерти з нагоди роковин 1-го Листопада, 22-го Січня, Шевченківських роковин тощо. Відділ теж брав участь у всіх діях таких крайових організацій як УККА, ЗУАДК та в парохіяльному житті.

З приїздом нової іміграції по Другій світовій війні, для влаштування яких Відділ допомагав у вишукуванні праці та мешкань (п-і М. Демидчук була головою Переселенчого Осередку в Ню Йорку), число членів зросло до 300. Відділ далі є активним в організуванні нових членів та в національно-суспільній, культурній та церковній праці.

З короткими промовами виступили також мгр Іван Винник, головний контролер УНС, д-р Іван Флис, голова Окружного Комітету Відділів УНС в Ню Йорку та мгр Роман Гуглевич, голова Об'єднаного Комітету Українських Організацій Ню Йорку, що є Відділом УККА.

Присутніми на бенкеті були п. Володимир Сохан, заступник головного предсідника та рекордовий секретар УНС з дружиною Неонілею; п-і Марія Лисогір і представники Відділів УНС: М. Хоманчук і ред. В. Левенець (Відд. 5); П. Ференц (Відд. 36); І. Пригода з дружиною (Відд. 200), мгр Т. Керницький (Відд. 204); В. Шпачинський з дружиною (Відд. 327) та П. Палка (Відд. 70).

Під час бенкету з мистецькою програмою виступив ансамбль бандуристок „Троянди" в складі солістів-бандуристок: Марійка Фесьо, Ляля Гаймур, Ольга Длябога та Леся Генчур, як теж соліст-бандурист Степан Палка, студент Академії св. Юра в Ню Йорку.

До теперішньої Управи Відділу 293, крім п. Хоми та п-і Душник, належать: Дмитро Ласевич, заступник голови; Ірина Ткачук, секретарка; Андрій Данильчук, касир та Іван Ткачук, заступник секретаря.

Членкині Відділу пригозили вечерю, яку молодь Відділу подавала гостям до столів. Відділ одержав багато письмових привітів від Відділів УНС та приватних осіб. Закінчено бенкет відспіванням „Боже, вислухай благання".

Лейді Бирд Джонсон про Вотерґейтську аферу

Вашинґтон. — У неділю, 11-го листопада, вдова по президентові Линденові Б. Джонсонові заявила представникам преси, що на її думку, Вотерґейтська афера не могла б трапитися за урядування її чоловіка, бо „він зосереджував свою увагу на всі деталі." Лейді Бирд Джонсон також сказала, що вона засмучена цією аферою як громадянка ЗСА, бо Вотерґейт матиме вплив не тільки на майбутнє Республіканської партії, а також Демократичної та цілого американського народу. Але вона також заявила, що Вотерґейтська афера не захитала її віри в цю країну та що не мала б нічого проти того, коли б її внуки рішили „піти в політику", але тільки тоді, коли б вони виявилися „досить міцні та досить меткі". На запит одного кореспондента, що сказала б вона молодим людям, які розчаровуються в американській політичній системі, Лейді Бирд Джонсон відповіла, що не знає кращої системи, хоч ця не є досконала. Вона радила молоді „йти в політику" й старатися удосконалити цю систему, яка протривала 200 років.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АНАСТАЗІЯ ВІГУН, членка УНС Відд. 367 Т-ва Запор. Січ в Рочестері, Н. Й., померла 31-го жовтня 1973 р. на 77 р. ж. Нар. в с. Верхня, пов. Калуш і стала членкою УНС в 1919 р. Полишила в смутку дочку Анну Стефанію. Похорон відбувся 2 листопада ц. р. на цвинтарі Holy Sepulchre, Rochester, N.Y.

Вічна Їй Пам'ять!

В. Попович, секр.

НАДЯ ВЛАСОВИЧ, членка УНС Відд. 285 Б-ва св. Юрія в Рочестері, Н. Й., померла 30 жовтня 1973 р. на 48 р. ж. Нар. в Житомирі, Україна і стала членкою УНС в 1952 р. Полишила в смутку мужа Івана, 2 дочки: Софію і Мери-Анне, сина Леоніда, сестру і брата. Похорон відбувся 3 листопада ц. р. на цвинтарі Юніон в Вебстер, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!

А. Скібіцький, секр.

СТЕФАН ДОМАЩУК, член УНС Відд. 367 Т-ва Запор. Січ в Рочестері, Н. Й., помер 2 листопада 1973 р. на 59 р. ж. Став членом УНС в 1922 р. Полишив у смутку дружину Анастазію, сина Богдана. Похорон відбувся 5 листопада ц. р. на цвинтарі Голи Сепулчер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Йому Пам'ять!

В. Попович, секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

З уваги на закінчення біжучого року, Адміністрація просить всі Товариства чи поодинокі особи, що довгують за оголошення, вирівняти їх конечно найдалі

до 15-го грудня 1973 року

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

НАЙКРАЩИМ ДАРУНКОМ
на СВ. МИКОЛАЯ під ЯЛИНКУ
є
Студійна (Коледжова) Грамота УНСоюзу
ЯКА ЗАПЕВНИТЬ ВАШИМ ДІТЯМ І ВНУКАМ НАЙВАЖЛИВІШЕ: ВИСОКІ СТУДІЇ, ЯКІ ВІДКРИЮТЬ ЇМ ДВЕРІ ДО ЩАСЛИВОГО И УСПІШНОГО ЖИТТЯ.

МИКОЛА ПОНЕДІЛОК
РЯТУЙТЕ МОЮ ДУШУ
Повість

- 504 сторінок — 27 розділів — кожний з них становить окрему цілість.
- Передмова Юрія Клинового.
- Обкладинка та 28 односторінкових ілюстрацій Едварда Козака - Ека.

Ціна: $8.00. Пересилка: 21 ¢ від примірника. Замовляючі зі стейту Ню Джерзі додатково платять 5% стейтового податку. ■ Книжку висилаємо по одержанню повної належної суми. Належність слати чеками або поштовими переказами:

■ SVOBODA, 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303.